

14 de desembre del 2010

Estadística de distribució personal de la renda i de risc a la pobresa

El risc a la pobresa afecta el 18,4% de la població catalana l'any 2009

L'any 2009 el risc a la pobresa afecta el 18,4% de la població de Catalunya, 1,8 punts més que l'any anterior segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat). La població major de 65 anys és el col·lectiu més vulnerable amb una taxa de risc a la pobresa del 25,1%, seguida dels menors de 16 anys (23,4%). En relació amb l'any 2008, la població infantil ha incrementat el risc a la pobresa en 5,8 punts, mentre que en el cas de la gent gran s'ha registrat un lleuger descens de 0,3 punts.

L'anàlisi de la composició de les llars mostra que les persones amb taxes més elevades de risc a la pobresa són, per primera vegada, les que conviuen en llars formades per dos adults amb tres o més fills dependents (60,3%), les quals han incrementat en 14,6 punts la seva taxa de risc a la pobresa en relació amb l'any 2008. Les segueixen les que viuen soles majors de 65 anys (41,4%) i les llars monoparentals amb fills dependents (40,9%).

El 10% de les llars de Catalunya van ingressar fins a 9.000 euros nets anuals i un 10,3% de les llars de 9.001 fins a 14.000 euros l'any. Això suposa que el 20,3% de les llars van ingressar menys de 14.000 euros l'any 2008*. Pel que fa als trams superiors de la distribució de la renda, el 29,8% de les llars catalanes es van situar en la franja més alta d'ingressos (més de 35.000 euros).

La intervenció de l'Administració pública en la reducció de la pobresa es fa palesa si es comparen les taxes de risc abans i després de transferències socials. La taxa de risc a la pobresa abans de tot tipus de transferència social és del 37,8% i passa al 23,1% després de comptabilitzar les pensions de vellesa i supervivència i al 18,4% quan es comptabilitzen totes les transferències socials.

El 56,8% de les llars catalanes van rebre almenys un tipus de prestació social l'any 2008*, xifra que suposa un 13,5% més de llars que l'any anterior. Dels 1.577 milers de llars que van rebre prestacions el 61,9%, van ser beneficiaris de prestacions per vellesa i supervivència (entre les quals s'inclouen les prestacions per jubilació) el 22,0% de prestacions per atur i el 29,7% de les llars van rebre altres subsidis o prestacions.

El 31,8% de les llars catalanes van tenir la percepció d'arribar a fi de mes amb dificultat. És de destacar que les llars monoparentals són les que se situen dins d'aquesta categoria en major proporció, ja que el 62,9% de les monoparentals diu arribar amb dificultat a fi de més. La mateixa resposta també l'han donat majoritàriament les llars de persones de nacionalitat estrangera (55,5%) i les llars d'aturats (53%).

Risc a la pobresa

L'any 2009 el 18,4% de la població de Catalunya es trobava en risc a la pobresa, mentre que per al conjunt d'Espanya la taxa de pobresa es va situar en el 19,5% i, segons les darreres estimacions de l'Eurostat, la taxa de pobresa a la UE27 és del 16,5% (any 2008).

El risc a la pobresa (o pobresa relativa) té més incidència entre les dones (20%) que entre els homes (16,7%), en concret quan les dones tenen més de 65 anys (28%). Per edats, cal destacar que durant el 2009 s'ha incrementat en més de 5 punts la taxa de risc a la pobresa de la població menor de 16 anys (23,4% l'any 2009 enfront el 17,6% el 2008). El segment de població de 16 a 64 anys passen d'una taxa del 14,3% l'any 2008 al 15,6% el 2009 i les persones de 65 anys i més redueixen lleugerament el percentatge, del 25,4% al 25,1%.

Altres variables demogràfiques que incideixen en el risc a la pobresa són l'estat civil, el nivell de formació, la nacionalitat o la seva relació amb l'activitat. Així, els grups més desfavorits o amb elevades taxes de risc a la pobresa són la població de nacionalitat estrangera (38,9%), les persones vídues (28,3%), els aturats (27,9%) i la població amb un nivell d'instrucció primari o inferior (27,2%).

Ingressos de les llars

Les llars catalanes van tenir una renda mitjana neta anual de 28.046 euros l'any 2008*, xifra que representa un 1,4% menys que l'any anterior i una renda mitjana per persona de 10.770 euros. Pel que fa al conjunt d'Espanya, la renda mitjana es va situar en 26.500 euros per llar, un 5,5% inferior a la catalana.

Les llars catalanes, que tenen com a persona de referència una dona, van tenir una renda mitjana neta anual de 24.881 euros, un 18,6% inferior a les llars amb persona de referència masculina (30.561 euros). Per edats, les llars amb rendes més baixes són aquelles en què la persona de referència és de 65 anys i més, 20.019 euros. Això vol dir que la renda mitjana d'aquestes és un 28,6% inferior a la mitjana del conjunt de les llars.

Per analitzar les rendes segons la composició de la llar s'utilitzen les unitats de consum. Les rendes més baixes es troben a les llars formades per dos adults amb tres o més fills dependents amb una renda neta anual de 10.521 euros per unitat de consum de la llar, seguides de les llars monoparentals amb fills dependents i de les unipersonals de persones de 65 anys i més. D'altra banda, les llars formades per dos adults, menors de 65 anys i sense fills dependents són les llars amb rendes més elevades, de 20.374 euros per unitat de consum.

Dificultats per arribar a fi de mes de les llars i nivell de privació.

El 31,8% de les llars catalanes van tenir la percepció d'arribar a fi de mes amb dificultat i el 29,9% amb alguna dificultat. Pel que fa a les llars que van declarar arribar a fi de més amb facilitat, aquest percentatge es va situar en el 38,2%.

La privació més freqüent entre les llars catalanes l'any 2009 és la de no poder-se pagar una setmana de vacances a l'any fora de casa (un 36,3%), seguida amb una proporció similar, de les llars que no tenen capacitat de reacció econòmica davant de despeses imprevistes (un 35,3%). Aquests percentatges s'elevan per sobre del 60% en les llars on la persona de referència esta aturada, és de nacionalitat estrangera o en llars amb ingressos anuals inferiors als 9.000 euros.

<http://www.idescat.cat/premsa/>

* Malgrat que la referència temporal de l'enquesta és l'any 2009, els ingressos i les prestacions socials es recullen amb referència a l'any natural anterior, és a dir l'any 2008.

Nota metodològica

L'Idescat presenta una ampliació de resultats de l'**Enquesta de condicions de vida** realitzada per l'INE l'any 2009. Aquesta és una operació estadística de caràcter anual i harmonitzada en l'àmbit europeu, que té com a objectiu disposar d'informació estadística sobre la distribució de la renda, les condicions de vida i l'exclusió social. Pel que fa als resultats, malgrat que la referència és l'any 2009, els ingressos i les prestacions socials es recullen amb referència a l'any 2008.

Per tal de mesurar el risc a la pobresa a la qual està exposada la població d'un territori, cal establir un llindar de renda anual neta equivalent sota el qual una persona entra en l'àmbit d'aquest risc. En el cas de Catalunya, aquest risc pot ser considerat des d'un llindar que considera la distribució de la renda d'Espanya (7.980 euros nets anuals per persona segons l'INE), que situaria la taxa de pobresa de Catalunya en un 12,9%, o bé des d'un llindar en què es considera exclusivament la distribució de la renda de Catalunya (8.992 euros nets anuals per persona segons l'Idescat), el qual situa el risc a la pobresa de la població en un 18,4%.

Per analitzar el risc a la pobresa i la distribució de la renda s'empren les escales d'equivalència, ja que les necessitats d'una llar varien segons el nombre de persones que hi conviuen. Les escales d'equivalència són una mesura d'ajustament que converteix el nombre de membres residents a la llar en nombre d'unitats de consum. Per exemple, per a una llar unipersonal, el llindar de risc a la pobresa s'estableix en 8.992 euros, mentre que per a una llar amb dos adults i dos infants menors de 14 anys, el llindar passa a ser de 18.883 euros.

Persona de referència: responsable de l'habitatge, és a dir, membre de la llar que té el títol de propietat o de contracte de lloguer al seu nom. En cas que l'habitatge sigui per cessió gratuïta, se'n considera responsable el membre al qual se li ha fet la cessió.

Fills dependents: persones menors de 16 anys i persones entre 16 i 24 anys que viuen almenys amb un dels pares i que són econòmicament inactives.

Ingressos nets de la llar (o renda mitjana neta): ingressos nets percebuts durant l'any anterior de referència de l'enquesta pels membres de la llar. Aquests ingressos es componen dels ingressos del treball per compte d'altri, beneficis/pèrdues del treball per compte propi, prestacions socials, rendes de capital i de propietat, transferències rebudes i pagades a altres llars, ingressos percebuts per menors i el resultat de les declaracions d'IRPF i per l'impost sobre el patrimoni. No inclou components no monetaris, llevat del cotxe d'empresa. Per primera vegada s'han incorporat les rendes procedents d'esquemes privats de pensions no relacionats amb el treball en el càlcul de les rendes netes de la llar.

Risc a la pobresa (o pobresa relativa): fenomen emmarcat dins de la societat objecte d'estudi. Es considera que una persona és pobra quan està en situació de desavantatge respecte al nivell de vida mitjà. L'objectiu primari és establir un llindar d'ingressos a partir del qual es té un nivell de vida adequat en aquella societat. Aquest llindar s'anomena **llindar de risc a la pobresa** i es fixa com el 60% de la mediana dels ingressos disponibles anuals equivalents. La mediana és el valor que, ordenant tots els individus de menor a major ingrés, deixa una meitat d'aquests per sota d'aquest valor i l'altra meitat per sobre.

Taxa de risc a la pobresa: percentatge de persones que estan per sota del llindar de risc a la pobresa.

Dificultat per arribar a fi de mes: percepció sobre el grau de dificultat per poder fer front a les despeses amb els ingressos nets de la llar.

Capacitat per fer front a despeses imprevistes: es considera la capacitat que té la llar per fer front a una despesa imprevista de 600 euros, comptant únicament amb els seus recursos propis.

Taula 1. Taxa de risc a la pobresa. Catalunya. 2008-2009
Persones per sexe i edat

	<i>Taxa</i>	
	2008	2009
Total		
Menys de 16 anys	17,6	23,4
De 16 a 64 anys	14,3	15,6
65 anys i més	25,4	25,1
16 anys i més	16,4	17,5
Total	16,6	18,4
Homes		
Menys de 16 anys	17,6	21,9
De 16 a 64 anys	13,0	14,5
65 anys i més	22,0	21,3
16 anys i més	14,5	15,7
Total	15,0	16,7
Dones		
Menys de 16 anys	17,6	24,9
De 16 a 64 anys	15,5	16,7
65 anys i més	27,9	28,0
16 anys i més	18,2	19,2
Total	18,1	20,0

Font: Idescat.

Taula 2. Taxa de risc a la pobresa. Catalunya. 2008-2009
Persones per composició de la llar

	<i>Taxa</i>	
	2008	2009
Sense fills dependents		
Unipersonal	30,4	28,7
Una persona menor de 65 anys	21,0	17,6
Una persona de 65 anys o més	41,4	41,4
Dos adults sense fills dependents	17,7	17,0
Dos adults, menors de 65 anys i sense fills dependents	10,4	11,7
Dos adults, almenys un de 65 anys o més, sense fills dependents	27,2	23,8
Altres llars sense fills dependents	10,6	9,2
Amb fills dependents		
Un adult amb un o més fills dependents	48,0	40,9
Dos adults amb un o més fills dependents	16,4	21,7
Dos adults amb un fill dependent	12,4	20,8
Dos adults amb dos fills dependents	15,8	17,6
Dos adults amb tres o més fills dependents	45,7	60,3
Altres llars amb fills dependents	12,8	15,3
Total	16,6	18,4

Font: Idescat.

Taula 3. Taxa de risc a la pobresa. Catalunya. 2008-2009
Adults* per estat civil, nivell de formació, nacionalitat i relació amb l'activitat

	<i>Taxa</i>	
	2008	2009
Estat civil		
Solter/a	15,3	14,6
Casat/ada	16,0	17,2
Viudo/a	24,7	28,3
Separat/ada o Divorciat/ada	16,1	23,1
Nivell de formació		
Educació primària o inferior	24,7	27,2
Educació secundària 1r cicle	16,3	17,7
Educació secundària 2n cicle	13,7	14,0
Educació superior	7,6	9,2
Per nacionalitat		
Espanyola	15,6	15,8
Resta del món	27,5	38,9
Relació amb l'activitat		
Actiu	10,8	14,0
Ocupat	10,4	12,0
Aturat	16,7	27,9
Inactiu	25,4	22,5
Jubilat	21,5	19,1
Altres situacions d'inactivitat	28,3	25,0
Total*	16,4	17,5

Font: Idescat.

* Població de 16 anys i més.

Taula 4. Taxa de risc a la pobresa. Catalunya. 2009
Persones per sexe i edat

	Taxa		
	Abans de totes les transferències	Després de pensions, abans d'altres transferències	Després de totes les transferències
Total			
Menys de 16 anys	29,3	28,4	23,4
De 16 a 64 anys	28,5	20,8	15,6
65 anys i més	84,4	27,3	25,1
Total	37,8	23,1	18,4
Homes			
Menys de 16 anys	29,2	27,8	21,9
De 16 a 64 anys	26,9	19,8	14,5
65 anys i més	85,4	23,1	21,3
Total	35,5	21,6	16,7
Dones			
Menys de 16 anys	29,4	29,0	24,9
De 16 a 64 anys	30,2	21,9	16,7
65 anys i més	83,7	30,4	28,0
Total	40,0	24,6	20,0

Font: Idescat.

Taula 5. Llars segons tipus de prestacions socials que reben. Catalunya. 2009
Característiques de la llar. Sexe i edat de la persona de referència

	Total de llars (milers)	Tipus de prestacions				
		Llars que reben prestacions (milers)	Llars que reben prestacions (%)	Reben prestacions per vellesa i supervivència (%)	Reben prestacions per atur (%)	Reben altres subsidis o prestacions (%)
De 16 a 39 anys	825,3	347,0	42,0	..	42,7	64,3
De 40 a 64 anys	1 247,3	534,8	42,9	48,8	33,9	34,7
65 anys i més	706,6	695,5	98,4	99,7	..	8,6
Total	2 779,2	1 577,3	56,8	61,9	22,0	29,7

Font: Idescat.

.. Dades poc significatives per al càlcul

Taula 6. Llars per trams d'ingressos nets anuals de la llar. Catalunya. 2009

Ingressos anuals de la llar	Milers de llars	%
Fins a 9.000 euros	276,5	10,0
De 9.001 a 14.000 euros	286,7	10,3
De 14.001 a 19.000 euros	396,0	14,2
De 19.001 a 25.000 euros	409,7	14,7
De 25.001 a 35.000 euros	580,8	20,9
De 35.001 euros i més	829,5	29,8
No consta	..	..
Total	2779,2	100

Font: Idescat.

Taula 7. Renda mitjana neta anual per llar, per persona i per unitat de consum. Catalunya. 2009
Característiques de la persona de referència. Sexe i grups d'edat

	Renda mitjana neta anual		
	per llar	per persona	per unitat de consum
Total			
De 16 a 39 anys	29 430	11 202	17 194
De 40 a 64 anys	31 679	10 690	16 390
65 anys i més	20 019	10 304	13 912
Total	28 046	10 770	16 161
Homes			
De 16 a 39 anys	30 664	11 688	17 871
De 40 a 64 anys	33 954	11 345	17 327
65 anys i més	23 678	10 381	14 685
Total	30 561	11 248	16 952
Dones			
De 16 a 39 anys	27 966	10 627	16 392
De 40 a 64 anys	28 434	9 733	15 021
65 anys i més	16 038	10 183	12 695
Total	24 881	10 106	15 062

Font: Idescat.

Taula 8. Renda mitjana neta anual per llar, per persona i per unitat de consum. Catalunya. 2009
Característiques de la llar. Composició de la llar

	<i>Euros</i>		
	Renda mitjana neta anual		
	per llar	per persona	per unitat de consum
Sense fills dependents			
Unipersonal	15 374	15 374	15 374
Una persona menor de 65 anys	18 540	18 540	18 540
Una persona de 65 anys o més	11 723	11 723	11 723
Dos adults sense fills dependents			
Dos adults, menors de 65 anys i sense fills dependents	30 561	15 281	20 374
Dos adults, almenys un de 65 anys o més, sense fills dependents	20 081	10 041	13 388
Altres llars sense fills dependents	37 778	11 366	17 484
Amb fills dependents			
Un adult amb un o més fills dependents	18 137	7 291	11 616
Dos adults amb un o més fills dependents			
Dos adults amb un fill dependent	30 464	10 155	16 372
Dos adults amb dos fills dependents	33 407	8 352	15 300
Dos adults amb tres o més fills dependents	26 986	5 205	10 521
Altres llars amb fills dependents	40 099	9 204	15 332
Total	28 046	10 770	16 161

Font: Idescat.

Taula 9. Llars segons dificultats per arribar a fi de mes. Catalunya. 2009
Característiques de la llar

	<i>Taxa</i>				
	Amb dificultat	Amb alguna dificultat	Amb facilitat	No consta	Total
Edat de la persona de referència					
De 16 a 39 anys	36,4	28,4	35,2	..	100
De 40 a 64 anys	29,4	32,8	37,7	..	100
65 anys i més	30,5	26,7	42,5	..	100
Sexe de la persona de referència					
Homes	27,8	30,6	41,6	..	100
Dones	36,8	29,1	33,9	..	100
Estat civil					
Solter/a	30,3	30,2	39,5	..	100
Casat/ada	28,6	30,3	41,0	..	100
Viudo/a	43,1	24,2	32,8	..	100
Separat/ada o Divorciat/ada	42,0	34,1	24,0	..	100
Nivell de formació					
Educació primària o inferior	38,3	34,3	27,3	..	100
Educació secundària 1r cicle	38,9	25,5	35,6	..	100
Educació secundària 2n cicle	34,2	30,5	35,3	..	100
Educació superior	16,4	27,1	56,5	..	100
Per nacionalitat					
Espanyola	29,8	30,5	39,6	..	100
Resta del món	55,5	22,7	21,8	..	100
Relació amb l'activitat					
Actiu	31,9	31,3	36,8	..	100
Ocupat	29,6	31,5	39,0	..	100
Aturat	53,0	29,7	..	..	100
Inactiu	31,3	28,2	40,3	..	100
Jubilat	27,5	28,8	43,5	..	100
Altres situacions d'inactivitat	37,0	27,3	35,5	..	100
Composició de la llar					
Sense fills dependents*					
Unipersonal	33,3	26,8	39,9	..	100
Una persona menor de 65 anys	31,3	32,2	36,5	..	100
Una persona de 65 anys o més	35,5	20,5	43,9	..	100
Dos adults sense fills dependents	26,9	28,5	44,5	..	100
Dos adults, menors de 65 anys i sense fills dependents	25,1	28,9	46,0	..	100
Dos adults, almenys un de 65 anys o més, sense fills dependents	29,2	27,8	42,5	..	100
Altres llars sense fills dependents	26,8	36,8	36,4	..	100
Amb fills dependents					
Un adult amb un o més fills dependents	62,9	..	..	..	100
Dos adults amb un o més fills dependents	36,3	27,7	35,9	..	100
Dos adults amb un fill dependent	35,9	29,7	34,1	..	100
Dos adults amb dos o més fills dependents	36,6	26,1	37,3	..	100
Altres llars amb fills dependents	33,2	41,6	25,2	..	100
No consta	..	..	..	..	..
Total	31,8	29,9	38,2	..	100

Font: Idescat.

Taula 10. Llars que no poden assumir despeses diverses. Catalunya. 2009
Característiques de la llar

	<i>Percentatge</i>	
	No es pot permetre vacances una setmana a l'any	No té capacitat per fer-se càrrec de despeses imprevistes
Edat de la persona de referència		
De 16 a 39 anys	31,6	37,3
De 40 a 64 anys	34,9	32
65 anys i més	44,1	38,8
Sexe de la persona de referència		
Homes	31,6	28,1
Dones	42,1	44,3
Estat civil		
Solter/a	30,6	38,5
Casat/ada	33,5	29,3
Viudo/a	47,5	50,8
Separat/ada o Divorciat/ada	52,8	48,4
Nivell de formació		
Educació primària o inferior	52,4	48,5
Educació secundària 1r cicle	36,2	38,8
Educació secundària 2n cicle	35	33,0
Educació superior	17,3	18,1
Per nacionalitat		
Espanyola	34,2	32,3
Resta del món	60,7	70,4
Relació amb l'activitat		
Actiu	32,8	32,8
Ocupat	28,1	29,1
Assalariat	27,9	30,1
Empresari	29,1	24,6
Aturat	73,8	65,8
Inactiu	41,1	38,4
Jubilat	42,0	33,7
Altres situacions d'inactivitat	39,9	45,5
Composició de la llar		
Sense fills dependents*		
Unipersonal	39,9	45,2
Una persona menor de 65 anys	31,3	44,0
Una persona de 65 anys o més	49,8	46,7
Dos adults sense fills dependents	29,8	28,9
Dos adults, menors de 65 anys i sense fills dependents	21,7	25,1
Dos adults, almenys un de 65 anys o més, sense fills dependents	40,3	33,7
Altres llars sense fills dependents	40,2	36,5
Amb fills dependents		
Un adult amb un o més fills dependents	64,6	59,4
Dos adults amb un o més fills dependents	34,5	30,1
Dos adults amb un fill dependent	38,7	34,8
Dos adults amb dos o més fills dependents	31,1	26,3
Altres llars amb fills dependents	45,7	48
Total	36,3	35,3

Font: Idescat.